

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Анотація. Описано сутнісну характеристику терміна "облік", розглянуто основні функції бухгалтерського обліку, зокрема більш детально розкрито інформаційну функцію бухгалтерського обліку, визначено її завдання та шляхи вдосконалення.

Аннотация. Описана сущностная характеристика термина "учет", рассмотрены основные функции бухгалтерского учета, в частности более детально раскрыта информационная функция бухгалтерского учета, определены ее задачи и пути совершенствования.

Annotation. This article describes the intrinsic characteristic of the term "accounting", the function of accounting, in particular describes in detail the information function of accounting, and determines its tasks and ways of improvement.

Ключові слова: облік, бухгалтерський облік, інформаційна функція бухгалтерського обліку, вимога до облікової інформації.

Підприємницьку діяльність необхідно здійснювати в різних галузях економіки й у різних організаційно-правових формах. Успіх бізнесу безпосередньо залежить від ефективного використання в процесі господарювання наявних ресурсів. Для узгодження різних видів діяльності підприємства існує специфічна функція – управління. Управління забезпечує планування, організацію, мотивацію, контроль та регулювання діяльності [1].

Для нормального виконання цих функцій управління та ефективного функціонування будь-якої ланки ринкової економіки потрібно, щоб учасники, які приймають рішення, мали достовірну та об'єктивну інформацію про майно, фінансове становище, результати роботи (прибутки чи збитки), а також про процеси їх формування як на власному підприємстві, так і в партнерів на підставі попередніх даних. Таку інформацію надає тільки бухгалтерська система обліку [2].

Питаннями бухгалтерського обліку займалося багато закордонних та вітчизняних вчених, серед яких: Бутинець Ф. Ф., Вахрушина М. А., Івашкевич В. Б., Литвин Ю. Я., Лень В. С., Георгієва Н. І., Маслов Б. Г., Мішин Ю. А., Нападовська Л. В., Б. Нідлз, Дж. Фостер, Хорнгрен Ч. Т., Шеремет А. Д. Вони зробили значний внесок у дослідження проблем теорії та методології формування обліково-аналітичної системи. Зокрема, Сопко В. В., Фадєєва Г. М., Білуха М. Т., Вороніна Л. І., Ільющенко О. В., Кожарський В. В., Х. Зелінська, Б. Міхерда визначали призначення бухгалтерського обліку у розрізі його функцій.

Метою даної статті є вдосконалення інформаційної функції бухгалтерського обліку.

Перш ніж перейти безпосередньо до функцій, варто визначити суть поняття "облік". Облік – це процес (робота), який складається з операцій спостереження, сприйняття, вимірювання та фіксування (реєстрації) запису актів, явищ, процесів, подій природи або суспільного життя.

Спостереження – початковий стан емпіричних досліджень, який полягає в цілеспрямованому сприйнятті предметів, явищ дійсності для одержання безпосередніх даних про об'єкт пізнання.

Сприйняття становить чуттєве відображення предметів та явищ об'єктивної дійсності й зводиться до визначення змістової характеристики об'єкта обліку, тобто визначення його предметної сутності.

Вимірювання – це вираження об'єкта обліку у визначених одиницях вимірювання (натуральних, уречевлених, трудових, кількісних, якісних та вартісних).

Реєстрація – закріплення даних про предметну сутність (властивість) факту – явища або процесу – об'єкта обліку, одиниці його вимірювання та інші характеристики на технічному носії – папері, перфораційній картці, магнітній стрічці, магнітному диску тощо.

Отже, облік можливий лише тоді, коли є певний факт, тобто передумовою обліку є факт (від лат. *factum* – зроблене, дійсна подія, або істина). Сутність обліку наведено на рисунку [3].

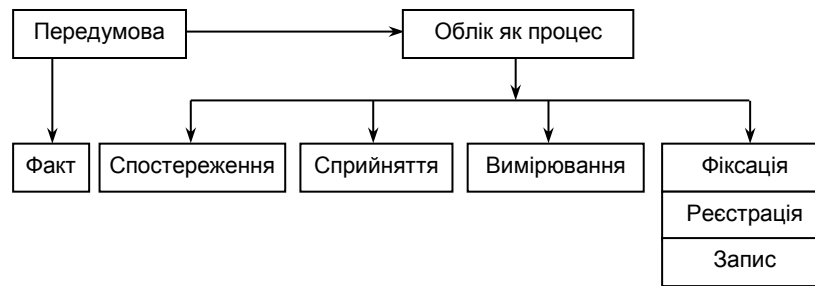

Рис. Сутність терміна "облік"

Кожен із перелічених процесів по суті означає роботу з інформацією: спостереження та сприйняття становлять її збір, вимірювання – переробку й аналіз, реєстрація – безпосереднє викладення інформації на технічному носії.

Роль інформації в бухгалтерському обліку розкривається і в його функціях: інформаційна, контрольна, аналітична та оцінювальна.

Інформаційна функція – це забезпечення користувачів даними бухгалтерського обліку, які їм потрібні для прийняття відповідних рішень. Це відповідні дані, показники тощо, що характеризують стан, зміни стану активів та пасивів господарства, можливість робити узагальнення та висновки.

Контрольна функція – це можливість виконувати за даними бухгалтерського обліку перевірку раніше прийнятих управлінських рішень господарського характеру, їх виконання.

Аналітична функція полягає в тому, що процес бухгалтерського обліку пов'язаний безпосередньо з виконанням функцій аналізу: виявлення відхилень, їх причин, ініціаторів, виконавців тощо.

Оцінювальна функція – це можливість за даними бухгалтерського обліку, контролю та аналізу дати оцінку роботі виконавців, визначити фінансовий стан підприємства, оцінити дохідність, рентабельність [2].

І хоча, крім інформаційної функції, не менш важливими вважаються й інші: контроль, аналіз і оцінка, але виконуються вони саме на основі облікової інформації.

Оскільки метою бухгалтерського обліку є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства, то можна стверджувати, що інформаційна функція вважається домінантною.

Система обліку містить інформацію, яка охоплює всі види діяльності підприємства і відображає весь кругообіг засобів у господарському процесі. Існуючі недоліки при передачі, одержанні та зберіганні різної за видом і якістю облікової інформації можна усунути шляхом чіткого формулювання управлінським апаратом вимог до неї та застосування інформаційних технологій обліку.

На основі вимог до облікової інформації, сформованих Стецівим І. І., якісних характеристик фінансової звітності, відображених у МСБО та П(С)БО 1, вимог до обліку, запропонованих вченими у галузі бухгалтерського обліку, можна подати такі вимоги до бухгалтерської інформації (таблиця) [4].

Таблиця

Вимоги до бухгалтерської інформації

Вимога	Суть вимоги
Достовірність	Абсолютна відповідність первинної та вторинної бухгалтерської інформації
Однозначність	Облікова інформація тотожно характеризує одні й ті ж процеси, об'єкти
Точність	Не допускаються в обліку приблизні цифри. Бухгалтерська інформація має точні підрахунки
Системність	Формування інформації за визначеними напрямками і розрізами
Комплектність	Охоплення інформацією всіх аспектів, що характеризують процеси, об'єкти для досягнення повного відображення
Реальність	Відображення в інформації справжнього стану процесів і об'єктів
Зіставність	Формування інформації за однозначними параметрами для досягнення зіставності її показників
Доречність (актуальність)	Формування інформації у визначені терміни, що забезпечує її оперативність, своєчасність і корисність.
Істотність	Забезпечення важливості та вагомості інформації, що визначає її значення для конкретної ситуації
Повнота	Відображення в обліковій інформації всіх фактів життя суб'єкта економіки за певний період
Контрольованість	Інформація обліку піддається бухгалтерському контролю під час її формування
Коригованість	Можливість виправлення помилкової інформації за будь-який період у момент її виявлення

Незмінність	Недопустимість внесення змін у облікову інформацію минулих звітних періодів
Зрозумілість	Бухгалтерська інформація повинна бути доступна для розуміння особам, які мають необхідні знання та зацікавлені в сприйнятті цієї інформації

Особливістю бухгалтерської інформації є те, що вимоги до неї також мають відображення у принципах бухгалтерського обліку, які зафіксовані у Законі України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. № 996-XIV [5].

Однак на сучасному етапі вдосконалювання управління, становлення ринкової економіки тільки ці вимоги виявляються недостатніми. У сучасних умовах інформація, що надається, повинна містити мінімальну кількість показників і разом із тим задовольняти вимогам максимального числа її користувачів на різних рівнях управлінської ієрархії, крім того, при одержанні інформації повинен використовуватися принцип мінімізації витрат праці й часу [6].

Запропоновані визначення та вимоги до бухгалтерської інформації сприятимуть покращенню методики її формування. Це забезпечить повне задоволення потреб користувачів обліковою інформацією, підвищить якість прийняття управлінських рішень, що позитивно вплине на результати господарювання суб'єктів економіки.

Наук. керівн. Сєрікова Т. М.

Література: 1. Яворов В. В. Роль облікової інформації в управлінні підприємством / В. В. Яворов // Облік і фінанси АПК : науково-виробничий журнал. – 2009. – № 2. – С. 73–76 с. 2. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посібн. / В. В. Сопко. – К. : КНЕУ. – 2006. – 577 с. 3. Партин Г. О. Бухгалтерський облік: основи теорії та практики : навч. посібн. / Г. О. Партин. – К. : Знання. КОО, 2000. – 245 с. 4. Економічний аналіз. Ч. 1. Теорія економічного аналізу : навч. посібн. / Приходько Н. С., Стеців Р. І., Стеців І. І. та ін. – Львів : Вид-во Львівської КА, 2004. – 168 с. 5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 липня 1999 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua. 6. Пушкар М. С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів) : [монографія] / М. С. Пушкар. – Тернопіль : Карт-бланш, 2006. – 334 с.